

DOGFENNAU SY'N MYND GYDA'R BIL
Caiff Nodiadau Esboniadol a Memorandwm Esboniadol eu hargraffu ar wahân.

Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol)

[FEL Y'I CYFLWYNWYD]

CYNNWYS

- 1 Cyfran a gosodiad menywod ar restrau o ymgeiswyr i fod yn Aelodau o'r Senedd
- 2 Adolygu gweithrediad ac effaith y Ddeddf hon etc.
- 3 Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth drosiannol etc.
- 4 Dod i rym
- 5 Enw byr

Bil Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol)

[FEL Y'I CYFLWYNWYD]

Deddf gan Senedd Cymru i wneud darpariaeth ynghylch cyfran a gosodiad menywod ar restrau o ymgeiswyr i fod yn Aelodau o'r Senedd; ac at ddibenion cysylltiedig.

Gan ei fod wedi ei basio gan Senedd Cymru ac wedi derbyn cydsyniad Ei Fawrhydi, deddfir fel a ganlyn:

5 **1 Cyfran a gosodiad menywod ar restrau o ymgeiswyr i fod yn Aelodau o'r Senedd**

Yn Neddf Llywodraeth Cymru 2006 (p. 32) ("Deddf 2006"), ar ôl adran 7 (ymgeiswyr mewn etholiadau cyffredinol) mewnosoder –

7A At least half of candidates on a list submitted under section 7 must be women

10

(1) This section applies to a list submitted by a registered political party under section 7 that includes two or more candidates to be Members of the Senedd for a Senedd constituency.

(2) Where there is an even number of candidates on the list, at least half of the candidates must be women.

15

(3) Where there is an odd number of candidates on the list, the majority of candidates must be women.

(4) A candidate on a list who is not a woman must, unless the candidate is last on the list, be immediately followed on the list by a woman.

7B First or only candidate on at least half of the lists submitted by a party must be a woman

20

(1) This section applies where a registered political party has, under section 7, submitted lists of candidates for two or more Senedd constituencies.

(2) Where the party has submitted an even number of lists, the first or only candidate on at least half of those lists must be a woman.

25

(3) Where the party has submitted an odd number of lists, the first or only candidate on the majority of those lists must be a woman.

7C The national nominations compliance officer and enforcement of section 7B

30

(1) An order under section 13 must make provision for the designation by the Welsh Ministers of a national nominations compliance officer.

- (2) The national nominations compliance officer has such functions related to ensuring compliance with section 7B as are provided for in an order made under section 13.
- (3) An order under section 13 may make provision about –
- 5 (a) what steps may or must be taken where the lists of candidates submitted under section 7 by a registered political party are not in compliance with section 7B;
- (b) the functions of a constituency returning officer in relation to ensuring compliance with section 7B.
- 10 (4) Provision under subsections (2) and (3) may in particular –
- (a) set out how the national nominations compliance officer may or must determine (which may be through the drawing of lots) the list or lists in respect of which steps may or must be taken by virtue of paragraph (b);
- 15 (b) require or enable a constituency returning officer to –
- (i) make changes, in accordance with the order, to a list selected by virtue of paragraph (a);
- (ii) hold, in accordance with the order, that where the only candidate on a list selected by virtue of paragraph (a) is not a woman, that candidate no longer stands nominated.
- 20

7D Particular provision relating to sections 7A and 7B that may or must be made in an order under section 13

- (1) Provision relating to sections 7A and 7B that may be made in an order under section 13 includes, in particular, provision about –
- 25 (a) the effect of the removal of a candidate from a list of candidates on compliance with sections 7A and 7B, including provision under which, despite the removal of a candidate, a list is to be treated as complying with those sections;
- 30 (b) inspection of a statement made by virtue of subsection (2).
- (2) An order under section 13 must make provision requiring a person (P), as part of the process by which P is nominated by a registered political party as a candidate, to state either –
- 35 (a) that P is a woman, or
- (b) that P is not a woman.”

2 Adolygu gweithrediad ac effaith y Ddeddf hon etc.

- (1) Rhaid i'r Llywydd gyflwyno cynnig sy'n cydymffurfio ag is-adran (2) –
- (a) cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl cyfarfod cyntaf Senedd Cymru (“y Senedd”) a gynhelir ar ôl yr etholiad cyffredinol a grybwyllir yn is-adran (3), a
- 40 (b) sut bynnag, heb fod yn hwyrach na chwe mis ar ôl y cyfarfod hwnnw.

(2) Rhaid i'r cynnig gynnig –

(a) bod y Senedd yn sefydlu pwyllgor at ddibenion cynnal adolygiad o weithrediad ac effaith adrannau 7A i 7D o Ddeddf 2006 (fel y'i mewnosodir gan adran 1 o'r Ddeddf hon), ac unrhyw ddarpariaeth gysylltiedig a wneir o dan adran 13 o'r Ddeddf honno neu o dan y Ddeddf hon, a

(b) bod rhaid i adroddiad ar yr adolygiad gael ei gwblhau gan y pwyllgor heb fod yn hwyrach na deuddeng mis ar ôl cyfarfod y Senedd a ddisgrifir yn is-adran (1)(a).

(3) Yr etholiad cyffredinol y cyfeirir ato yn is-adran (1) yw'r etholiad cyffredinol cyntaf a gynhelir, o dan Ran 1 o Ddeddf 2006, ar ôl y diwrnod y daw adran 1 o'r Ddeddf hon i rym at bob diben.

(4) Mae is-adran (5) yn gymwys os, yn dilyn adolygiad o'r materion a grybwyllir yn is-adran (2)(a) gan bwyllgor a sefydlir yn unol â chynnig a gyflwynir yn unol ag is-adran (1), y gosodir adroddiad ar yr adolygiad gerbron y Senedd gan y pwyllgor.

(5) Os yw'r is-adran hon yn gymwys, rhaid i Weinidogion Cymru osod gerbron y Senedd ddatganiad yn nodi ymateb Gweinidogion Cymru i'r adroddiad a grybwyllir yn is-adran (4).

3 Pŵer i wneud darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth drosiannol etc.

(1) Os yw Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn briodol at ddibenion unrhyw ddarpariaeth yn y Ddeddf hon, o ganlyniad i unrhyw ddarpariaeth ynddi, neu er mwyn rhoi effaith lawn i unrhyw ddarpariaeth ynddi, cânt, drwy reoliadau, wneud –

(a) darpariaeth ganlyniadol, darpariaeth ddeilliadol neu ddarpariaeth atodol;

(b) darpariaeth drosiannol, darpariaeth ddarfodol neu ddarpariaeth arbed.

(2) Caiff rheoliadau o dan yr adran hon –

(a) diwygio, diddymu, dirymu neu addasu'r Ddeddf hon neu unrhyw ddeddfiad arall (pryd bynnag y caiff ei phasio neu ei basio neu y'i gwneir);

(b) gwneud darpariaeth wahanol at ddibenion gwahanol.

(3) Mae'r pŵer i wneud rheoliadau o dan yr adran hon yn arferadwy drwy offeryn statudol.

(4) Ni chaniateir i offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan yr adran hon sy'n diwygio, yn diddymu neu'n addasu deddfiad a gynhwysir mewn deddfwriaeth sylfaenol gael ei wneud oni bai bod drafft o'r offeryn wedi ei osod gerbron Senedd Cymru ac wedi ei gymeradwyo ganddi drwy benderfyniad.

(5) Mae unrhyw offeryn statudol arall sy'n cynnwys rheoliadau o dan yr adran hon yn ddarostyngedig i'w ddiddymu yn unol â phenderfyniad gan Senedd Cymru.

(6) Yn yr adran hon, ystyr "deddfwriaeth sylfaenol" yw –

(a) Deddf gan Senedd Cymru;

(b) Mesur Cynulliad;

(c) Deddf gan Senedd y Deyrnas Unedig.

4 Dod i rym

- (1) Daw'r adran hon, ac adrannau 3 a 5, i rym ar y diwrnod drannoeth y diwrnod y caiff y Ddeddf hon y Cydsyniad Brenhinol.
- (2) Daw darpariaethau eraill y Ddeddf hon i rym ar ddiwrnod neu ddiwrnodau a bennir gan Weinidogion Cymru mewn gorchymyn a wneir drwy offeryn statudol.
- (3) Caiff gorchymyn o dan is-adran (2) –
  - (a) gwneud darpariaeth drosiannol, darpariaeth ddarfodol neu ddarpariaeth arbed;
  - (b) pennu diwrnodau gwahanol at ddibenion gwahanol.

5 Enw byr

Enw byr y Ddeddf hon yw Deddf Senedd Cymru (Rhestrau Ymgeiswyr Etholiadol) 2024.